

Anbefalinger til skovrejsning i regi af 'Aftale om et Grønt Danmark'

Regeringsgrundlaget indeholder en målsætning om rejsning af yderligere 250.000 ha skov i Danmark. Målsætningen understøtter den fællespolitiske ambition fra 1989 om at øge skovarealet til 20-25 pct. inden for en trægeneration.

Etablering af 250.000 ha skov vil være et sikkert og væsentligt bidrag til indfrielse af Danmarks CO₂-reduktionsmål. Det gælder både målet om klimaneutralitet i 2045 og målet om 110 pct. reduktion i 2050. Navnlig i forhold til sidstnævnte spiller skovrejsning, pyrolyse og brug af BECCS i energisektoren en afgørende rolle.

Med 'Aftale om et Grønt Danmark' har regeringen og parterne i den grønne trepart indgået en aftale, som vil udgøre det langsigtede grundlag for en omlægning af Danmarks arealer. Aftaleteksten indeholder konkret en plan for etablering af 250.000 hektar skovrejsning, hvilket beskrives som en central del af Danmarks grønne omstilling. Derudover indeholder aftalen følgende væsentlige elementer:

- Der afsættes ca. 22 mia. kr. til skovrejsning frem mod 2045.
- Der etableres en national skovrejsningsordning i Miljøstyrelsen med en tilskudssats på 75.500 kr. pr. hektar plus hektarstøtte på NN pr. ha. pr. år. (Forudsætningen for hektarstøtte er, at skovrejsningen er direktiv-implementerende. Det er lagt til grund i aftalen, at hektarstøtten kan udbetales til al skovrejsning).
- 100.000 hektar skal udlægges til urørt skov mod en merbetaling på 15.000 kr. pr. hektar mod tinglyst forbud imod fremtidigt salg af træ.
- Tilskudsordningen skal målrettes arealer med stort kvælstofindsatsbehov, herefter prioriteres områder som fremmer øvrige synergieffekter, herunder naturhensyn og/eller drikkevandsområder med indsatsbehov.
- Skovrejsningen forventes at medføre et øget CO₂-optag op 0,1 mio. ton i 2030 stigende til 1,7 mio. ton i 2045.

Danmarks areal er begrænset, og hvis alle samfundsmæssige ønsker og hensyn skal tilgodeses, er der behov for at tænke multifunktionelt.

Omlægning fra landbrugsjord til skov vil medføre et økonomisk tab pr. ha for den enkelte lodsejer. Til gengæld vil det tilføre samfundet yderligere værdi. En national skovrejsningsordning bør derfor i supplement til den nye tilskudssats indrettes således, at der skabes positivt og frivilligt incitament til, at skoven rejses, hvor det har størst samfundsmæssig værdi.

Dansk Skovforenings anbefalinger

1. En national skovrejsningsordning med fokus på større arealer

Store, sammenhængende skovarealer er afgørende for optimal arealanvendelse med flere synergier. Store arealer er en forudsætning for fremstilling af højværdi-træprodukter og størst muligt bidrag til den grønne omstilling. Ved mindre arealer vil en større andel af vedmassen alene bruges til brændsel og gavntre af lavere værdi.

Store sammenhængende skovarealer bidrager endvidere til at fremme natur og biodiversitet. Hertil kommer, at større skovarealer i højere grad certificeres, hvilket indebærer, at ca. 10 pct. af arealet udlægges til urørt skov/økosystemtjenester. Desuden giver større sammenhængende skove bedre rekreative muligheder.

En ny national skovrejsningsordning bør derfor prioritere rejsning af skove på større sammenhængende arealer.

Der vil naturligvis være en del arealer i vandoplande, hvor hensyn til reduktion af kvælstofudledning kan gøre det formålstjenligt at rejse skov på mindre arealer, men for at opnå størst mulig synergi af skovrejsningen bør større arealer prioriteres. Eksempelvis ved at indføre en trinvist stigende støttesats, hvor støtten øges, jo større område der omlægges til sammenhængende skovareal. Det vil øge nytteværdien og eventuelt skabe incitament til, at flere lodsejere samtænker omlægning af landbrugsjord til fælles skovrejsning. Mindre arealer kan også prioriteres, hvis de placeres i tilknytning til eksisterende skov.

Ved 20 ha er det i dag tilladt at lave udstykning uden bopælspligt, hvilket giver udefrakommende mulighed for at investere i jord og skovrejsning.

Ved 50 ha viser al erfaring, at skovbrug og træproduktion bliver konkurrencedygtigt og leverer tømmer til den grønne omstilling. Skovrejsningsordningen bør dermed prioritere skovrejsninger i denne størrelsesorden.

Skovrejsning via EU-støtteregele, som administreres af Landbrugsstyrelsen, har vist sig ikke at være attraktiv i forhold til større skovrejsning, da hovedparten af ansøgningerne vedrører arealer under 5 ha.

I de senere år er opstået et gryende marked for salg af CO₂-kreditter ved rejsning af skov. Ved at sætte en minimumsgrænse for skovrejsninger i en national skovrejsningsordning fastholdes muligheden for, at der fortsat kan opnås additionalitet ved mindre skovrejsninger foretaget af private aktører. Her vil fx Klimaskovfonden eller andre private aktører, som anvender det frivillige kreditmarked til finansiering af skovrejsning, fortsat kunne bidrage ved at arbejde med skovrejsning under areal-minimumsgrænsen for en national skovrejsningsordning (se nærmere under punkt 3 om finansiering).

2. Fokus på skovrejsningens multifunktionelle potentiale

Skov og skovrejsning har mulighed for at understøtte synergier og multifunktionelle hensyn ved arealanvendelsen. Fx vil det øge den samfundsmæssige værdi, når skovrejsningen bidrager til grundvandsbeskyttelse, reducerer kvælstofudledning, fremmer natur og biodiversitet, muliggør skov og

vindmøller på samme areal, eller hvor skovrejsning kan skabe korridorer, der forbinder eksisterende skovarealer.

En national skovrejsningsordning bør indarbejde disse hensyn i en trinvis stigende støttesats. Områder, der tilgodeser en sådan flerhed af hensyn, vil selvsagt øge den samfundsmæssige værdi af skovrejsningen. Incitamentsstrukturen/støttesatsen i en national skovrejsningsordning bør derfor ligeledes prioritere arealer, der tilgodeser flest mulig ønskværdige hensyn.

Alternativt kan det være relevant at undersøge muligheden for, at en sådan tillægsværdi opnås gennem etablering af partnerskaber, fx med vandværker, energiproducenter, Danmarks Naturfond eller private virksomheder.

3. Finansiering – trinvis støttesats bør understøtte multifunktionalitet

Indkomsttabet for lodsejeren er den væsentligste årsag til, at der ikke sker skovrejsning på større arealer. Det er således en forudsætning, at støttesatsen sikrer, at omlægningen er rentabel for lodsejeren, og at der tages højde for alle væsentlige omkostninger ved skovrejsning.

I 'Aftale om et Grønt Danmark' foreslås en tilskudssats på 75.500 kr. pr. ha plus et tillæg på 15.000 kr. pr. ha ved urørt skov svarende til ca. 22 mia. kr. frem mod 2045. Da der er tale om en ensartet sats over hele landet, vil tilskuddet alt andet lige være økonomisk mest fordelagtigt på den landbrugsjord, der har den laveste dyrkningsværdi. Skovrejsningen har dermed størst sandsynlighed for at blive foretaget der, hvor det er økonomisk mest fordelagtigt for landmanden, og er ikke nødvendigvis der hvor den skaber størst samfundsmæssig værdi.

Der vurderes at være et areal på ca. 250.000 ha., hvor skovrejsningsordningen er økonomisk mest attraktiv, som følge af lav dyrkningsværdi. Ud over tilskuddet er det muligt at modtage hektarstøtte. Forudsætningen for hektarstøtte er, at skovrejsningen er direktiv-implementerende. Det er lagt til grund i aftalen, at hektarstøtten kan udbetales til al skovrejsning.

Uanset støttesatsens niveau vil det være formålstjenligt, at den differentieres således, at der skabes incitament til skovrejsning, hvor det tilgodeser flest mulig samfundsmæssigt ønskværdige hensyn.

Støttesatsen bør derfor baseres på tre væsentlige parametre: kompensation for jordværditab, omkostningsdækning til plantning (uanset træartsvalg) og pleje samt opfyldelse af samfundsmæssige behov.

Det er værd at påpege, at private aktører, som ønsker at rejse skov med henblik på handel med CO₂-kreditter på det frivillige kreditmarked, vil miste incitament til at rejse skov, da de næppe vil kunne påvise additionalitet, hvis der indføres en fuldt finansieret national ordning. Dette kan imidlertid imødegås ved at sætte et minimumskrav på arealstørrelsen til skovrejsning, som nævnt under punkt 1.

Endelig bør nævnes, at støtten til skovrejsning igennem en årrække har prioriteret løvskov. En ny tilskudsordning bør sidestille løv- og nåletræsskovrejsninger. Det vil ikke blot bidrage til kort- og langsigtede klimareduktioner, men også skabe bedre muligheder til forsyning af træ, hvilket er en forudsætning for at fastholde savværk- og tømmerindustri i Danmark. Det vil ligeledes bidrage til at skabe nye arbejdspladser i landdistrikterne.

4. Behov for afklaring på ny ordning

I 'Aftale om et Grønt Danmark' anbefales en støttesats, som er væsentligt højere end de eksisterende ordninger. Dette vil med stor sandsynlighed indebære, at al skovrejsning, hvor der er givet tilsagn, men som ikke er igangsat, vil blive sat i bero, ligesom det også forventes at indebære et stop for nye ansøgninger om skovrejsning.

Dette vil udfordre skovdyrkningskonsulenter, som risikerer at skulle søge nyt erhverv, og planteskoler, som risikerer omsætningsnedgang og evt. et direkte tab, hvis de skal kassere allerede indkøbte planter, der ikke kan benyttes.

Det anbefales derfor, at der hurtigst muligt opnås afklaring og sikkerhed om rammerne for fremtidens skovrejsningsordninger. Her vil etablering af et minimumskrav til ansøgning om skovrejsning, som nævnt under punkt 1, i en ny national ordning sikre, at hovedparten af de igangsatte ansøgninger og tilsagn, som er under minimumsgrænsen, kan videreføres.

I overgangsperioden til den nye ordning vil der være behov for katalysatorer for skovrejsningen. Den skitserede proces for godkendelse af den nye nationale skovrejsningsordning, vil tidligst være klar til ansøgninger i 2026. Det er svært at forestille sig, at ansøgningerne når at blive godkendt, og dermed klar til plantning umiddelbart herefter og dermed kommer plantningen formodentlig først til at ske i foråret 2027.

For at sikre, at skovrejsninger ikke går i stå, anbefaler vi, at der i regi af klimaskovfonden og andre private skovrejsningsaktører videreføres en fasttrack ordning, som kan fungere frem til den nationale støtteordning er godkendt og implementeret i Danmark.

5. Frivillighed og positive incitamenter

'Aftale om et Grønt Danmark' fastholdes det frie træartsvalg, hvilket er fornuftigt og positivt. Vigtigheden af et frit træartsvalg understreges yderligere af, at klimaet kommer til at forandre sig markant over de næste 100 år.

Den klimamæssige udvikling vil i særlig grad udfordre skovbruget, som i sagens natur planlægger meget langsigtet. Det er derfor afgørende, at skovrejsning baseres på frivillighed og positive incitamenter. Det gælder både i forhold til omlægning til skov, men det gælder også i forhold til metodefrihed og frit træartsvalg i forbindelse med skovforvaltningen. Den enkelte skovejer er således bedst egnet til at vurdere, hvilken skov, der skal rejses. Samtidig sikrer denne tilgang også den bedste risikospredning i forhold til en klimamæssig usikker fremtid.

6. Fjern regulatoriske barrierer for skovrejsning

I forhold til de eksisterende skovrejsningsordninger, er der en række regulatoriske barrierer, som bør lempes/fjernes i forbindelse med omlægningen til en national ordning:

- De eksisterende skovrejsningsordninger har været forbundet med omstændelige ansøgningsprocedurer og langsom sagsbehandling, hvilket har været en væsentligt medvirkende årsag til, at mange lodsejere ikke etablerer skov. Der bør foretages et

administrativt gennemsyn med henblik på at sikre en mere smidig sagsbehandling og godkendelsesprocedure, herunder bl.a. behandlingen af VVM-undersøgelser, som iværksættes ved større skovrejsninger.

- Landbrugsloven forhindrer i dag, at mindre skovejendomme (uden landbrugspligt) kan købe supplerende landbrugsjord til udvidelse af skoven, medmindre skovejendommen samlet set bliver større end 20 ha. I stedet burde landbrugspligten ophæves uafhængigt af skovejendommens areal, hvis der pålægges fredsskovspligt på arealet, da dette er en vedvarende og forpligtende arealbinding.
- Der er i medfør af ligningslovens § 8k ikke fuldt fradrag for anlægsomkostningerne ved skovrejsning i anlægsåret. Reglen har negativ betydning for skovejerenes likviditet. Til sammenligning er der fuld fradragsret i anlægsåret for etablering af læhegn og plantning af energiafgrøder. Hertil kommer afklaring af spørgsmålet om beskatning af indkomstkomensationen, som er en del af den kommende nationale skovrejsningsordning.
- Skovarealer er mange år om at skabe indtægt for ejeren. Manglende regnskabsmæssig dokumentation for indtægt kan medføre, at skovrejsningen bliver vurderet som hobbyvirksomhed frem for erhvervsvirksomhed og dermed underlagt mindre attraktive skatteregler. Skovrejsning bør sikres en mere hensigtsmæssig skattevurdering i konverteringsfasen fra landbrugsdrift til skovdrift.
- I dag afsættes skovens restprodukter til biomasse til energi, hvilket er en forudsætning for en sund driftsøkonomi i skovbruget. Hvis der opstår usikkerhed for, at skovejeren kan afsætte resttræ til biomasse, vil det markant fjerne incitamentet til at rejse skov. På sigt er det muligt at udnytte skovens restprodukter til andre værdiskabende formål. Skovrejsningens første produkter af småt dimensioneret tyndingstræ er i dag særdeles velegnet til BECCS (Bioenergi med Carbon Capture Storage), men pyrolyse og biokul til CO₂-lagring, vil på sigt også fylde mere. Ligeledes kan resttræet indgå i asfaltproduktion eller bearbejdes, så småt dimensioneret træ kan indgå i byggeri i form af krydslamineret tømmer mv. Disse teknologier er imidlertid ikke markedsgjorte i Danmark.
- I forbindelse med udarbejdelsen af et nyt skattevurderingssystem er arealanvendelsen blevet fastfrosset med tilhørende fastfrysning af jordskatter. Dette risikerer at vanskeliggøre ændring af arealanvendelsen.

7. Styrket fokus på uddannelse, forskning og innovation

Den globale demografi kommer til at medføre et gigantisk træk på alle tilgængelige ressourcer, når vi skal være 10,5 mia. på kloden i 2050. Heraf vil en meget stor andel blive del af en global middelklasse.

Øget produktion af træ er en væsentlig del af den nødvendige omstilling til en bioøkonomi baseret på cirkularitet og (gen)anvendelse af fornybare ressourcer.

En markant forøgelse af det danske skovareal kræver, at der er fokus at uddanne skovfaglig arbejdskraft, skov- og landskabsingeniører og forstkandidater, ligesom der skal fastholdes et stærkt forstfagligt forskningsmiljø.

Træ er en fornybar og biogen ressource. Alt hvad der kan produceres af fossilt materiale, kan principielt også produceres af træ. Forskning og innovation er afgørende for, at vi løbende kan finde nye anvendelsesformer for træ.

En øget træproduktion i Danmark øger behovet for at understøtte forskning og innovation i brug af træ til nye produkter, øget genanvendelse og forlængelse af værdikæderne. Det gælder ikke mindst for de restprodukter, som i dag bruges til energiformål.